

MoRe Eindtermen

Lichamelijke opvoeding

De leerlingen

- 1.19 kunnen zich in een spel inleven en hierbij verschillende rollen waarnemen.
- 1.20bis passen de afgesproken spelregels toe en aanvaarden de sancties bij overtredingen.
- 3.1 zijn bereid een opdracht vol te houden en af te werken.
- 3.5* tonen spontaneïteit, expressiviteit en echtheid op een sociaal aanvaarde wijze.

Muzische vorming

Beeld

De leerlingen kunnen

- 1.2 door betasten en voelen (tactiel), door kijken en zien (visueel) impressies opdoen, verwerken en erover praten.
- 1.3 beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan.
- 1.4* plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven.
- 1.5 beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschappen en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.
- 1.6 tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.

Muziek

De leerlingen kunnen

- 2.4* genieten van zingen en musiceren en dit gebruiken als impuls voor nieuwe muzikale spelideeën of andere aanverwante expressiewijzen.

Drama

De leerlingen kunnen

- 3.3 geconcentreerd luisteren naar een gesproken tekst (verteld of voorgelezen) en die mondeling, schriftelijk, beeldend of dramatisch weergeven.

Media

De leerlingen kunnen

- 5.1 beeldsignalen waarnemen zodat men opvallend goede en minder geslaagde dingen kan doorzoeken en herkennen.
- 5.3 soorten van eenvoudige hedendaagse audiovisuele opnamen en weergavetoestellen (informatiedragers) aanwijzen, benoemen en ze creatief bedienen.
- 5.4 een eigen audiovisuele taal gebruiken en het massale audiovisuele aanbod een relativerende plaats toekennen.
- 5.5 eenvoudige, audiovisuele informatie uit de eigen belevingswereld herkennen, onderzoeken en vergelijken.

Attitudes

De leerlingen kunnen

- 6.1* blijvend nieuwe dingen uit hun omgeving ontdekken.
- 6.4* vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.
- 6.5* respect betonen voor uitingen van leeftijdgenoten, behorend tot eigen en andere culturen.

Nederlands

Luisteren

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in

- 1.3 een uiteenzetting of instructie van een medeleerling, bestemd voor de leerkracht.
- 1.4 een telefoongesprek.

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij:

- 1.5 een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in

- 1.8 een discussie met bekende leeftijdgenoten.
- 1.9 een gesprek met bekende leeftijdgenoten.

Spreken

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) het gepaste taalregister hanteren als ze

- 2.2 aan iemand om ontbrekende informatie vragen.
- 2.3 over een op school behandeld onderwerp aan de leerkracht verslag uitbrengen.
- 2.4 in een telefoongesprek informatie uitwisselen.

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze

- 2.5 vragen van de leerkracht in verband met een behandeld onderwerp beantwoorden.
- 2.6 van een behandeld onderwerp of een beleefd voorval een verbale/non-verbale interpretatie brengen, die begrepen wordt door leeftijdgenoten.
- 2.7 bij een behandeld onderwerp vragen stellen die begrepen en beantwoord kunnen worden door leeftijdgenoten.
- 2.8 een instructie geven zodat iemand die vertrouwd is met de situatie, ze kan uitvoeren.

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) het gepaste taalregister hanteren als ze op basis van vergelijking, hetzij met hun eigen mening, hetzij met andere bronnen

- 2.9 in een gesprek kritisch reageren op de vragen en opmerkingen van bekende volwassenen.
- 2.10 tijdens een discussie met bekende volwassenen over een behandeld onderwerp passende argumenten naar voren brengen.

Lezen

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in

- 3.1 voor hen bestemde instructies voor handelingen van gevarieerde aard.
- 3.2 de gegevens in schema's en tabellen ten dienste van het publiek.
- 3.3 voor hen bestemde teksten in tijdschriften.

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in:

- 3.4 voor hen bestemde school- en studieteksten en instructies bij schoolopdrachten.
- 3.5 voor hen bestemde verhalen, kinderromans, dialogen, gedichten, kindertijdschriften en jeugencyclopédieën.

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, informatie beoordelen die voorkomt in:

- 3.7 reclameteksten die rechtstreeks verband houden met hun leefwereld.

Schrijven

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = kopiëren)

- 4.1 overzichten, aantekeningen, mededelingen op- en overschrijven.

De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren)

- 4.4 voor een gekend persoon een verslag schrijven van een verhaal, gebeurtenis, informatieve tekst.
- 4.6 schriftelijk antwoorden op vragen over verwerkte inhoud.
- 4.7 De leerlingen kunnen voor het realiseren van bovenstaande eindtermen bovendien
- hun teksten verzorgen rekening houdende met handschrift en lay-out
  - spellingsafspraken en -regels toepassen ivm het schrijven van woorden met vast woordbeeld:
    - klankzuivere woorden
    - hoogfrequente niet-klank zuivere woorden
    - woorden met veranderlijk woordbeeld (regelwoorden):
    - werkwoorden
    - klinker in open/gesloten lettergreep
    - verdubbeling medeklinker
    - niet-klankzuivere eindletter
    - hoofdletters
    - interpunctietekens . , ? ! :
- 4.8* De leerlingen ontwikkelen bij het realiseren van de eindtermen voor spreken, luisteren, lezen en schrijven de volgende attitudes:
- luister-, spreek-, lees- en schrijfbereidheid;
  - plezier in luisteren, spreken, lezen en schrijven;
  - bereidheid tot nadenken over het eigen luister-, spreek-, lees- en schrijfgedrag;
  - bereidheid tot het naleven van luister-, spreek-, lees- en schrijfconventies;
  - weerbaarheid.

Strategieën

De leerlingen kunnen bij de eindtermen luisteren, lezen, spreken en schrijven de volgende strategieën inzetten:

- 5.1 zich oriënteren op aspecten van de luister-, lees-, spreek- en schrijftaak: doel, teksttype en eigen kennis, en voor spreken en schrijven ook op de luisteraar of lezer.
- 5.2 hun manier van luisteren, lezen, spreken en schrijven afstemmen op het luister- lees-, spreek- of schrijfdoel, en voor spreken en schrijven ook op de luisteraar of lezer.
- 5.3 tijdens het luisteren, lezen, spreken en schrijven hun aandacht behouden voor het bereiken van het doel.
- 5.4 het resultaat beoordelen in het licht van het luister-, lees-, spreek- of schrijfdoel.

Wereldoriëntatie

Gezondheid

De leerlingen

1.17 kunnen gezonde en ongezonde levensgewoonten in verband brengen met wat ze weten over het functioneren van het eigen lichaam.

1.19 beseffen dat het nemen van voorzorgen de kans op ziekten en ongevallen vermindert.

Milieu

De leerlingen

1.23* tonen zich in hun gedrag bereid om in de eigen klas en school zorgvuldig om te gaan met afval, energie, papier, voedsel en water.

1.24 kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook op negatieve wijze omgaan met het milieu.

1.25 kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren dat aan milieuproblemen vaak tegengestelde belangen ten grondslag liggen.

1.26* tonen respect en zorg voor de natuur vanuit het besef dat de mens voor zijn levensbehoeften afhankelijk is van het natuurlijk leefmilieu.

Oriëntatie- en kaartvaardigheid

De leerlingen

6.1 kunnen aan elkaar een te volgen weg tussen twee plaatsen in de eigen gemeente of stad beschrijven. Ze kunnen deze reisweg ook aanduiden op een plattegrond.

6.1bis kunnen aan de hand van een kaart de afstand tussen twee plaatsen in Vlaanderen berekenen en beschrijven.

6.3bis kunnen begrippen zoals wijk, gehucht, dorp, deelgemeente, fusiegemeente, stad, provincie, gemeenschap, land en continent in een juiste context gebruiken.

Ruimtebeleving

De leerlingen

6.5 kunnen aan de hand van een concreet voorbeeld het verschil tussen beleefde en absolute afstand illustreren.

6.6 kunnen suggesties geven voor het inrichten van hun eigen omgeving.

Verkeer en mobiliteit

De leerlingen

6.12 kunnen de gevaarlijke verkeerssituaties in de ruimere schoolomgeving lokaliseren.

6.13 beschikken over voldoende reactiesnelheid, evenwichtsbehoud en gevoel voor coördinatie en ze kennen de verkeersregels voor fietsers en voetgangers, om zich zelfstandig en veilig te kunnen verplaatsen langs een voor hen vertrouwde route.

6.14* tonen zich in hun gedrag bereid rekening te houden met andere weggebruikers.

6.15 kennen de belangrijkste gevolgen van het groeiende autogebruik en kunnen de voor- en nadelen van mogelijke alternatieven vergelijken.

6.16 kunnen een eenvoudige route uitstippelen met het openbaar vervoer.

Brongebruik

7. De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.

ICT

De leerlingen

1. hebben een positieve houding tegenover ict en zijn bereid ict te gebruiken om hen te ondersteunen bij het leren.
2. gebruiken ict op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier.
3. kunnen zelfstandig oefenen in een door ict ondersteunde leeromgeving.
4. kunnen zelfstandig leren in een door ict ondersteunde leeromgeving.
5. kunnen ict gebruiken om eigen ideeën creatief vorm te geven.
6. kunnen met behulp van ict voor hen bestemde digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren.
7. kunnen ict gebruiken bij het voorstellen van informatie aan anderen.
8. kunnen ict gebruiken om op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier te communiceren.

Leren Leren

1. De leerlingen kunnen losse gegevens verwerven en gebruiken door ze betekenis te geven en te memoriseren.
2. De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.
3. De leerlingen kunnen op systematische wijze samenhangende informatie (ook andere dan teksten) verwerven en gebruiken.
4. De leerlingen kunnen eenvoudige problemen op systematische en inzichtelijke wijze oplossen.
5. De leerlingen kunnen, eventueel onder begeleiding:
  - hun lessen, taken en opdrachten plannen en organiseren.
  - hun eigen leerproces controleren en bijsturen.
7. Houdingen en overtuigingen De leerlingen kunnen op hun niveau leren met:
  - nauwkeurigheid;
  - efficiëntie;
  - wil tot zelfstandigheid;
  - voldoende zelfvertrouwen;
  - houding van openheid;
  - kritische zin.

Sociale vaardigheden - domein relatiewijzen

Relatiewijzen

- 1.1 De leerlingen kunnen zich op een assertieve wijze voorstellen.
- 1.2 De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
- 1.3 De leerlingen kunnen zorg opbrengen voor iets of iemand anders.
- 1.4 De leerlingen kunnen hulp vragen en zich laten helpen.
- 1.5 De leerlingen kunnen bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling meewerken.
- 1.6 De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.
- 1.7 De leerlingen kunnen zich weerbaar opstellen naar leeftijdgenoten en volwassenen toe door signalen te geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn.
- 1.8 De leerlingen kunnen zich discreet opstellen.
- 1.9 De leerlingen kunnen ongelijk of onmacht toegeven, kritiek beluisteren en eruit leren.

Gespreksconventies

2. De leerlingen kunnen in functionele situaties een aantal verbale en niet-verbale gespreksconventies naleven.